

SLOVENSKI LIST

CORREO ARGENTINO

TARIFA REDUCIDA
Concesión 1551

Dirección y Administración: GRAL.
CESAR DIAZ 1657, U. T. 59 - 3667 -
Bs. Aires.

Periódico de la Colectividad Yugoslava

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 032878.

AÑO (Leto) XIII.

BUENOS AIRES, 14 DE AGOSTO (AVGUSTA) DE 1942

Núm. (Štev.) 30

NAROČNINA:

Za vse ameriške države in za
celo leto \$ arg. 7.—; za pol
leta \$ arg. 4.—

Odprto pismo Primorskega odbora grofu Sforzi

Kakor je našim čitateljem znano, je grof Sforza, bivši italijanski zunanji minister, vodja takimenovanih "svobodnih Italijanov", ki so proti fašizmu in hočejo podpirati boj demokratičnih držav proti totalitarnim zavojevalecem. "Svobodni Italijani" iz Južne Amerike so sklicali v Montevideo kongres, ki se bo vršil te dni. Na kongres pride tudi grof Sforza. Ta gospod, ki trdi da je demokrat, se je svojčas zelo razvnel, ko je tedanji ministrski predsednik Jugoslavije gen. Simović izjavil v Londonu, da morajo po sedanji vojni priti v okrilje Jugoslavije tudi Slovenci in Hrvati iz Gorice, Trsta in Istre. V poznejših izjavah je zavezniškim državam razlagal, da bi morale Italijanom obljubiti, da se pri bodoči ureditvi Evrope italijanske meje ne bodo spremenile, t. j. da bodo naši Primorci še nadalje ostali pod italijanskim jarmom. Grofa Sforzo vzhodna italijanska meja prav posebno zanima, ker je njegov otrok. On jo je dosegel v Rapallu na račun našega naroda.

Povodom njegovega prihoda v Montevideo, je Primorski odbor naslovil na grofa Sforzo sledeče odprto pismo:

Conde Carlos Sforza

MONTEVIDEO.

Excelentísimo señor:

Su llegada a Montevideo para el congreso de "Italia Libre" nos induce a dirigir a Vd., que es jefe de los italianos antifascistas de América, la presente carta abierta a fin de invitarle a aprovechar la oportunidad que le brinda dicha reunión para despejar públicamente algunas vehementes dudas que los yugoeslavos de la "Venecia Julia" abrigamos con respecto a la sinceridad de los sentimientos democráticos que Vd. dice profesar.

El tratado de Rapallo — por cuya causa 35.000 eslovenos y croatas de los territorios anexados por Italia después de la primera Guerra Mundial nos encontramos en estos países del Plata — ha sido, en gran parte, obra de Vd., entonces ministro de relaciones exteriores de Italia. Vd. mismo se reconoce méritos especiales por haber asegurado a su país, con dicho tratado, lo que Vd. llama "sus fronteras estratégicas" y "su unidad geográfica". Vd. no ignora que consiguió las fronteras de Rapallo incorporando a Italia una región habitada — en las nueve décimas partes de su superficie (!) — por 600.000 eslovenos y croatas que no querían vivir bajo Italia, sino deseaban unirse con sus demás hermanos de raza en su estado nacional independiente, el reino de Yugoslavia. Estos eslovenos y croatas están hoy convencidos de que la victoria de las democracias significará para ellos la liberación del yugo extranjero, el fin de la despiadada opresión a que fueron entregados por el tratado de Rapallo, y su unión con Yugoslavia. Cada sincero demócrata debe compartir estos legítimos deseos de la población yugoeslava subyugada por Italia.

Vd. no los comparte.

Sabemos muy bien que Vd. es antifascista. Pero Vd., hasta hoy, no ha demostrado haber renunciado a aquel imperialismo italiano que creó el tratado de Rapallo. Todo lo contrario. A Vd. le ha molestado excesivamente cuando el general Simović, entonces jefe del gobierno yugoeslavo, declaró en Londres que la guerra actual deberá acabar también con la dominación italiana sobre tierras yugoeslavas. En manifestaciones recientes, Vd. afirmaba que las naciones unidas tendrían que prometer al pueblo italiano — el cual está luchando hoy en el campo enemigo — que las fronteras de Italia no se tocarán. Vd., evidentemente, sigue preocupándose por su "frontera estratégica" armada en Rapallo y desearía conservarla en caso de derrota del bloque totalitario, derrota que Vd., erudito perspicaz y diplomático sagaz, sabe segura.

No puede extrañarnos que Vd. siga luchando por conservar a Italia el territorio que Vd. arrebató a Yugoslavia, pero Vd. no puede y no debe hacerlo bajo la bandera de la democracia y la libertad. Cuando Vd. dice que no deben tocarse las fronteras de Italia, afirma que deben quedar bajo el yugo italiano 600.000 eslovenos y croatas que quieren formar parte de Yugoslavia, como lo demuestra la larga serie de crueles represiones dictadas contra ellos por el Tribunal Especial fascista y como lo están demostrando los recientes levantamientos armados de la población contra las autoridades italianas en la provincia de Trieste, en la de Gorizia y en Istria. Si Vd. lucha para perpetuar la injusticia de Rapallo contra los yugoeslavos — que hoy se están desangrando dando el ejemplo (también a "Italia Libre") de cómo se combate el fascismo y el nazismo — dígalos con hombría y franqueza, y no hable de democracia y de libertad!

El concepto de "frontera estratégica" con que Vd. pretende justificar su tratado de Rapallo, no es más que un eufemismo que encubre el imperialismo italiano. Este mismo concepto... estratégico ha sido recientemente ampliado por el fascismo. Al ocupar una buena parte de la Eslovenia y declararla "Provincia de Liubiana", Mussolini reconoció que se trataba de una región perfectamente yugoeslava, pero arguyó que "las consideraciones de carácter étnico

debían ceder frente a las consideraciones de orden estratégico". El mismo pretexto del que hizo uso Vd. para tratar de justificar el subyugamiento de 600.000 yugoeslavos por Italia, sirve ahora a los caudillos fascistas para saciar nuevos apetitos imperialistas a expensas de nuestra nación.

Hay que decidirse, conde Sforza: O democracia y, por ende, también libertad para los yugoeslavos de la "Venecia Julia", o bien "fronteras estratégicas" antidemocráticas, imperialistas y mussolinianas, hermanas del "Lebensraum" nazi.

Buenos Aires, Agosto 12 de 1942.

Por el COMITE DE LOS YUGOESLAVOS DE LA
VENECIA JULIA:

Fdo.: Marij Medvešek,
presidente

Fdo.: Andrej Škrbec,
secretario

BOJI ZA PETROLEJSKE VRELCE

NEMŠKA VOJSKA PRODIRA NA KAVKAZU — RUSI POSKUSILI
ODVRNITI PRITISK S PROTINAPADI PRI RŽEVU
IN VORONEŽU

Nemški vojski se je posrečilo prodreti tekom preteklega tedna še bolj v notranjost Kavkaza. Zasedli so Majkop in Krasnodar, dve važni nahajališči petroleja, ki so imele tudi moderne instalacije za čiščenje kamenega olja, in pritiskajo proti Novorosijsku, pomorskem oporišču sovjetske flote. Položaj mora biti že precej resen tudi za to pristanišče, ker iz Turčije javljajo, da sta se dve ruski vojni edince zatekli v Turčijo in bili tam internirani.

Petrolejske vrelce so Rusi gotovo

zažgali in vse naprave v Majkopu, Krasnodaru in drugod vničili, tako da Nemci zlepa ne bodo mogli črpati petroleja iz kavkaških globin. Rusi upajo, da bodo naval nemške vojske zadržali v kavkaškem gorovju in tako ohranili zase najbolj bogata nahajališča kamenega olja.

Da bi zmanjšali nemški pritisk na jugu, so Rusi začeli krepko napadati nemške postojanke pri Voronežu in Rževu. Ta akcija je pa šele v početku in ni mogoče predvideti, kakšen bo njen uspeh.

Kriza v Indiji

Dne 8. sept. se je vršilo zborovanje panindskega kongresa, na katerem je bila javno izrečena zahteva po polni osvoboditvi Indije. Indijski voditelji so izrabili kritični trenutek angleškega imperija in vrgli na tehtnico ves svoj ugled. Bilo je že tako napeljeno in preračunano, da se bodo Angleži pritisku vdali. Saj je Gandhi rekel besede: "da še nikdar ni bil z Angleži bolj prijatelj kakor ta trenutek"... Če popustijo in dajo Indiji svobodo, se bo Indija postavila v bojno vrsto proti sovražnikom demokracije... Toda eno so besede, drugo pa dejanja. Angleži niso neuvidevni za indijske zahteve, toda oni dobro poznajo položaj v deželi in vedo, da bi nastala babilonska zmeda med needinimi Indijci, kar bi bilo v tem trenutku še usodnejše, kakor pa nekoliko ostrih ukrepov in nekaj zamer.

Zato so takoj odločno nastopili. Aretirali so v njegovem stanovanju ob 5 uri 9. avgusta zjutraj Gandhija in Nehruja in še druge vodilne osebnosti. Med temi je tudi predsednik vseindijskega kongresa Abulkalam Azad in znana indijska agitatorica Sarajini Naidu. Vseh aretiranih je okrog 150. Največ jih je v Bombaju; drugo največje središče indijskega gibanja pa je vele mesto Alahabad, kjer so jih tudi mnogo prijeli. Nemiri in aretacije so se nadaljevale in je bilo zaprtih še mnogo drugih in tudi ubitih in ranjenih.

Ta korak indijske vlade pa ni izključno angleški, temveč postopa angleška vlada tako strogo po zahtevi indijske vlade, v kateri je od 15 članov 9 Indijcev.

Angleži gotovo ne bi napravili tega koraka, če bi bila zahteva "vseindijskega kongresa" res volja cele Indije. Toda niti v vseindijski stranki ni edinosti, še manj pa v "indski ligi". Odločno pa so se postavili proti temu sklepu indski mohamedanci, katerih je 80 milijonov, in ki tvorijo enotno, dobro organizirano fronto. Zato je položaj tak, da bi Indija s tem padla v teške notranje boje, ki bi dali deželo v roke Japoncem kot prav lahki plen, zavezniške države pa bi bile postavljene v težek položaj.

Aretacija voditeljev je seveda povzročila nekaj razburjenja in je

prišlo do spopadov s policijo. Bilo je ubitih nekaj in 20 ranjenih že prvi dan. Po vseh večjih krajih, kjer je nevarnost upora, je proglašeno obsedeno stanje. Po poročilih izgleda, da je kritični trenutek že minil in je oblast ostala popoln gospodar položaja.

Druga fronta

Veliko razburjenje vlada radi druge fronte in je povsod mnogo pričakovanja po njej. Rusi so jo zahtevali na enem ali drugem kraju, in kakor kaže je dejansko že odprta.

Za Rusijo je namreč prav tako važno imeti zavarovan hrbet, zato so zahtevali drugo fronto v Evropi ali pa proti Japoncem, da bodo mogli tako vse svoje sile osredotočiti v Evropi, ko bo odstranjena nevarnost japonskega napada. In tako zremo, da so Amerikanci začeli. Navtili so na dveh krajih in sicer na Aleutskih otokih, kjer so napadli Kisko, kjer imajo Japonci koncentrirano veliko silo, ki nevarno ogroža rusko Sibirijo in pa na Salomonskih otokih, kjer se vrše velike bitke z občutnimi zgubami na obeh straneh. Ta napad je imel zlasti ta namen, da prekriža načrte Japoncem, ki so primorani poslati svoje sile v obrambo ogroženih postojank in je tako zmanjšana verjetnost, da bi vdrl v rusko Sibirijo.

Tudi Kitajci so ravno v zvezi s temi načrti podvojili svojo napačnost proti Japoncem, ki se morajo biti v defenzivi z velikimi zgubami in hite pošiljati nove čete, da bi tako preprečili kitajsko prizadevanje utrditi se na obali, katero, katero so spet nazaj dobili pri Venčovu, nasproti otoku Formozi.

Bomba v Franciji

Na švicarsko-francoski meji leži industrijsko mestce Annemasse v neokupirani Franciji toda pod italijansko kontrolo. Kakor povsod je bila tudi tam opremljena pisarna za pridobivanje delavcev za v Nemčijo. 5. avg. je bila tista pisarna odprta, 8. avgusta je pa eksplodirala tam bomba, ki sicer ni zahtevala človeških žrtev, pač pa je napravila

veliko opustošenje. Take eksplozije so sedaj nekaj vsakdanjega, toda ta bomba je naredila več dima in šuma zato, ker je počila v "italijanskem delu" in kljub temu so bili prvi Nemci na mestu atentata. Bila je pa tudi prvi glasen protest proti temu da bi šli Francozi delat na Nemško kanone in avijone. Sedaj se vrše velike preiskave.

V Sev. Ameriki ustreljeni ogleduhi

Pred nekaj tedni so ameriške oblasti zajele 8 oseb, o katerih je nadaljna preiskava ugotovila, da so to Amerikanci 5 kolone, ki so pred začetkom vojne odpotovali v Nemčijo in se tam izurili za razdiralno delovanje v Ameriki, kamor so jih pripeljali s podmornicami in jih izkrcali dobro založene z ameriški dolarji in navodili. Ti ljudje pa so prišli v pest oblastem in sedaj je bilo 6 od njih obsojenih na smrt, in že obsodba tudi izvršena, eden je bil obsojen na dosmrtno, drugi pa na 30 letno ječo.

Naloga teh oseb je bila vršitev sabotaže po krajih, ki so jim bili znani. Sumi se pa, da še niso vseh dobili v roke, ki so jih v ta namen pripeljali nemški podmorniki.

Pomanjkanje živil v Parizu

Pred trgovino živil v Parizu je prišlo do krvavih dejanj. Radi pomanjkanja življenjskih potrebščin morajo ljudje po cel dan čakati v dolgih vrstah, da dobe kako jestivo. Toda nihče ne ve, kaj bo dobil, ker je stiska že tako daleč, da je vsega pri koncu.

Te dneve se je zgodilo, da se je neka žena razburila in je začela na glas kričati in hujskati nemirni narod. Prav tedaj so pa začeli deliti med ljudi neke letake. Vse to je izzvalo nastop policije in še bolj razdražilo narod, da je prišlo do tepeža in streljanja in je padel mrtve en Francoz, ranjena dva policaja, dalje en nemški vojak in še drugih 9 oseb s težjimi poškodbami.

Zapletki na Balkanu

Med tem ko so Nemci preveč zaposleni na ruskem bojišču, se pa doma kavsaajo njihovi vazali. Če ni mačke doma, miši plešejo. Romunija, Hrvaška in Slovaška so obnovile neke vrste "Malo Antanto", Ogerska in Bolgarija pa spet držita skupaj. Ena in druga pa rožljata z orožjem. Romunija zahteva nazaj Transilvanijo in Dobrudžo, Hrvatje pa tudi uvidevajo v kaki družbi so se znašli in kaj jih čaka. Slovaki spet ravno tako ne morejo preboleti velikih zgub na korist Ogom. Vse to vsak dan dviga napetost in se ponavljajo dnevno spopadi na mejah teh držav in v časopisih ter radiu. V diplomatskih načrtih ima ta mala Antanta zlasti to, kako odeptiti Bolgarijo od Ogerske. Toda Romunija neizprošno zahteva nazaj del Dobrudže, ki so jo Bolgari po tolikih prizadevanjih dobili. Hrvatje pa gredo s svojimi zahtevami tudi zelo daleč in skušajo dobiti skupno mejo z Bolgari na račun Srbije.

V Bolgariji se je zvedelo, da so Nemci proti tem zaplovnim načrtom protestirali in tako že lahko vedo, da vse njihovo kovanje načrtov ni več vredno kot otročje stavbe iz ilovice.

Celemu svetu pa je jasno, da je zadeva z Dražo Mihajlovičem mnogo važnejša ne le za "os", temveč tudi za obe politični balkanski zvezi, kot pa bodoči načrti držav, ki bodo dočakale vse kaj drugega kot si žele.

URUGUAJSKA BARKA POD VODO

"Maldonado", parnik urugajske zastave z 8345 tonami so potopili Nemci. Parnik je plul v Sev. Ameriko, naložen z kožami, volno, mesom, novejim perjem, stearinom, evkaliptovim oljem in drugimi stvarmi. Zavarovana je bila ladja (tovor) za 900.000 \$.

Nemci so ladjo ustavili, veleli izstopiti posadki in jo z dvema torpedoma potopili. Od 48 mornarjev jih je 22 že v Halifaxu, 13 v Mamiltonu, ostalih 13 je baje tudi na varnem. Kapitana pa so odpeljali na podmornici.

Maldonado je bila prvotno angleška ladja, pozneje je prešla v italijanske roke, kateri mso jo Urugajci zaplenili, ko so prekinili zvezo z osiščem. Urugajci zahtevajo za barko odškodnino in zadoščenje, obenem pa hoče tudi takojšnjo prostost ladjinega poveljnika, v nasprotnem slučaju pa bodo izvajali represalije na nemških državljanih v Urugaju.

PERU MISLI NA TRANSKONTINENTALNO ŽELEZNICO

Radi vojne je nastalo pereče vprašanje varnih zvez med deželami južne Amerike in je dežela Peru sprožila misel na realizacijo nove železnice, ki bi zvezala Tihí ocean z Atlantskim iz Peru čez Brazilijo. Na zemljevidu je razdalja med obema oceanoma ogromna, toda izvedba te železniške zveze bi ne bila tako silna stvar, ker bi zahtevala nič več kot 300 km dolgo železniško progo od Pacifika do mesta Borge, ki je zanišljeno kot pristanišče na reki Maraňon, ki je že veletok in glavni dotok največje reke Amazonas. 4000 km je dolga plovna reka od Borge do izliva v Atlantski ocean.

Vse kaže, da bo prodira ta peruanska zamisel in ne bolivijski predlog, kateri je zamislil zvezo iz čilskega pristanišča Arica na Pacifiku čez Bolivijo in Brazilijo na Santos.

Ta transkontinentalna zveza je v sedanjem času posebno velikega pomena za trgovino, posebno za prevoz nafte; še važnejša pa je za slučaj kakih zapletkov, ki jih vtegne vojska prinese nad južno Ameriko. Dosedaj je edina obstoječa transkontinentalna zveza v južni Ameriki iz Buenos Airesa skozi Mendozo na Valparaíso.

ROSARIO DOBI NOVO MEDICINSKO FAKULTETO

Poslanska zbornica ima v študiju projekt za financiranje medicinske fakultete v Rosariju, za katero nameravajo odobriti 15 milijonov pesov in bo zgrajena na 80.000 m². Združena bo namreč tudi z bolnico. — V Buenos Airesu pa je medicinska fakulteta z bolnico (Clínica) še bolj velika stvar, ki zavzema 130.000 m².

TURISTIČNI KONGRES

V Buenos Airesu se je vršil turistični kongres, na katerem je bilo zbranih 600 zastopnikov iz raznih krajev in je bil razgovor o stvarni ureditvi argentinskega turizma, ki je v svojih skromnih začetkih potreben marsikatero pobudo. Posebno pa sedaj, ko ni mogoče več v tujino, bo turizem ne le potrebna, temveč tudi kaj dobičkonosna stvar. V pretresu je ureditev promet, hotelskih

ustanov privlačnih naprav in propaganda.

TRAMVAJ "IMPERIAL"

V nekaj dneh se bomo ustrašili na buenosajreških cestah, ko nam bo prihrumel nasproti velikanski nestvor voza na dve nadstropji, visokega 4 m e katerem bo prostora za 55 oseb. Od kraja se bodo najbrže le pogumni upali v gornji voz. Kdo ve če jih ne bodo prej vzeli spet iz prometa, kot se bomo nanje naučili.

KRVODAJALSKI KLUB

V kirurški kliniki, ki jo vodi dr. Ivanišević, je bil otvorjen klub za osebe, ki so pripravljene dati kri za bolnike. Povod za ustanovo tega kluba je dal dogodek, ki se je odigral nedavno na kliniki, kjer med celo množico navzočih ni bilo nikogar, ki bi se žrtvoval za rešitev bolnika, katerega položaj je nujno zahteval krvi. Samo starša, bolnikova mati, je pokazala voljo, da dá kri svojemu sinu.

Krvodajalni klubi že dolgo obstajajo v Ameriki in Britaniji.

OBELETNICA NEODVISNOSTI PARAGUAYA

V Paragayu je odpotovalo vojaško zastopstvo na proslavo narodnih svečanosti obletnice neodvisnosti, ki se prične 15. avgusta.

ARGENTINSKA PRODUKCIJA BOMBAŽA

Ta produkcija se ceni na 76.500 ton v zadnjem pridelku. Chaco je pridelal 61.400, Corrientes čez 6.000, Formosa 4.000, Santiago 2.200, Santa Fe 2.100. Nekaj so pridelale tudi nekatere druge province. Bratev bombaža je bila zaključena v juliju. Letina je bila izredno dobra in tudi jako izrabljena.

MEDNARODNA ŽIVINOREJSKA RAZSTAVA V URUGUAYU

Otvorjena je bila peta mednarodna živinorejska razstava v Montevideu, na kateri so zastopane Urugaj, Argentina in Brazil s svojimi pasmami in živinorejskimi pridelki.

Slov. Babica

FILOMENA BENES-BILKOVA

Diplomirana na Univerzi v Pragi in v Buenos Airesu
Ordinira od 9 zjut. do 9 zvečer

LIMA 1217 — BUENOS AIRES
U. T. 23 - Buen Orden 3389

Krojačnica 'Gorica' Franc Leban

WARNES 2191 Bs. Aires
Nasproti postaje La Paternal

ZOOZDRAVNIKA

DRA. SAMOILOVIC
de Falicov in
DR. FELIKS FALICOV

Sprejemata od 10 do 12 in od 15—20 ure.
DONATO ALVAREZ 2181
U. T. 59 - 1723

SLJIVOVICA

ŽGANJE

PELINKOVEC

VERMUT
KIS

Zlatko Badel

Avenida Maipú 3146-50 Olivos F.C.C.A.
U. T. Olivos (741) - 1304

ZADNJI NASTOP ZINKE MILANOV

V nedeljo 2. avgusta je naša jugoslovanska umetnica Zinka Milanov zadnjič nastopila v Colonu v tej sezoni. Njen nastop je bil v "Normi" in je bila vloga Norme v njenih rokah.

Ob izhodu Colona je Zinko čakala mnogoštevilna argentinska in jugoslovanska publika ter jo, ko se je pokazala, burno pozdravila in ji poklonila evetja. Ljubitelji lepe umetnosti so ji izročili tudi pergament s podpisi.

Zinka bo nastopila še parkrat tukaj med nami. V ponedeljek 17. avgusta ob 9 uri zvečer bo nastopila v Jugoslovanskem domu na Dock

Sudu ter bo dobiček tega koncerta za naše vojne vjetnike. V soboto, preje, to je 15. t. m. bo pa nastopila v La Plati ob 6 uri popoldne in sicer v Teatro Argentino. Dobiček tega koncerta pa bo za pomoč siromašne dece v zavodu naših sester reda Brezmadežnega spočetja iz Dubrovnika.

Zadnji trenutek smo zvedeli še eno veselo vest o Zinki Milanov, in sicer, da je z ravnateljstvom "Colona" podpisala pogodbo za nastop v tem gledališču prihodnjega leta. V pogodbi je rečeno, da bo nastopila prihodnje leto od 20. maja do 20. avgusta v 15 predstavah.

Naši umetnici Zinki tudi mi čestitamo in se veselimo njene njenih lepih uspehov.

POSTA

Na kr. jugoslovanskem poslanstvu, Avda. de Mayo 1370/III., Buenos Aires, se nahajajo pisma za razne naše izseljence, kjer jih morejo prejeti ob uradnih urah.

Pisma imajo sledeči:
Barac Anton, Buljević Dinko, Bjelić Miloš, Bukovac Djulaga, Bukovszky Teresa, Bijelić Božo, Čupić Milovan, Cabrić Ivan, Gašparović Zvonko, Jurin Frane, Kos Anton, Knežević Velimir, Kruk P. Antun, Kriletić-Čulić Jovan, Mitrović Ana, Maričić Albert, Mikić K. Ivan, Pules Nikola, Pezelj M., Raaber Ludvig, Rupčić Toma, Roso Ivan, Strika Anton, Stipčić Jože, Saranović Radovan, Taussig Mirko, Vidaković Mate, Varga Janoš, Žnidaršič Luisa.

OBJAVE J.N.O.

Odsek J.N.O. "Comodoro Rivadavia" sporoča, da se zamore v ta odsek vpisati pri sledečih odbornikih: Savi Ugarkoviću ali Stevu Todoriću, "Diad. Argentina", Klm. 27; Vasu Sokariću ali Srečku Gredac, "Comp. Astra", Klm. 20;

Simu Dragojeviću, "Manantial Rosales";

Petru Miljeviću, Bahía Solano; Nikoli Kralju ali Blažu Dragojeviću, Klm. 8;

Ivanu Filipčev (Sue), Nikoli Mijiću, Petru Martiniću ali Jovi Kličko-
viću — za Comodoro Rivadavia, Klm. 3 ali za ostale oddaljene kraje.

Novi odbor odseka "Comodoro Rivadavia" je naslednji:

Predsed. Mihajlo Ivanović, podpreds. Ivan Filipčev, tajnik Savo Trivić, nam. tajnika Srečko Gradac, blag. Nikola Mijić, nam. blag. Blaž Dragojević. Odborniki: Savo Ugarković, Jovo Karapandža, Mitar Mitrović, Vaso Sekarić, Petar Miljević, Nikola Kralj, Mijo Kulić, Milan Popović, Sino Dragojević in Stevo Todorić. Nadzorni odbor: Petar Martinić in Jovo Kličko-
vić.

B. Mikulić, predsednik

Slovinci! Pokencu glave!

Po zadnjem obisku v slovenskih krajih, ko je ukazal rimski rabelj "junaskim" armadam, naj se podvzajo pobiti vse kar je slovenskega, se je gorje našega naroda strašno poslabšalo. Ko nimajo več talcev, so se izmislili žrebanje, češ, naj odloči usoda, kdo mora prej pasti pod hujšim italijanskim nožem. Sami priznavajo, da so možje in fantje pobegnili v goré, preostane jim torej pobijati samo nedolžne otroke, slabotne žene in tiste moške, ki jih dobe v roke. Nič jih ni sram tega nečloveškega početja. Hijenam, kot so oni, je pač vseeno, naj pijejo junasko četniško kri, do katere sploh ne morejo, ali pa nedolžno žensko in otročjo, samo da je slovenska, pa se lahko v Rimu postavijo.

V Montevideu se te dni zbirajo drugi sluge rimske volkulje, pod vodstvom grofa Sforze, ki je poslal 1918. leta v naše kraje svoje čete, z vsemi obljubami, katere je pa takoj, ko je videl, da se narod ne more braniti, pojedel prej kot se je v Italiji pojavil fašizem. Izgnal je veliko število učiteljev in drugih izobražencev ter tepel in mučil naš narod tako, kot pozneje fašizem.

Čedaj kriči Sforza v svet, da se mej Italije ne sme nihče dotikati. Kriči, da mora njegov narod biti svoboden in demokratičen. Kakšna demokracija pa bo to, če bo imel pod svojo vlado naš narod in bo ravnal po svoji stari navadi z njim? Mi ki smo iskusi italijanski bič, si lahko predstavljamo. Zato ne sme govoriti o nas, kot da smo italijani, ampak nam mora, če je moč, obljubiti, da nas bo pustil naši usodi. Ker pa tega ne bo najbrž naredil, ker je Italijan, mu ne sme noben Slovenec ali Hrvat izpod Italije verjeti, da se bori za demokracijo.

Ker vidimo, kako se rimska volkulja na vseh koncih in krajih pripravlja, da nas tudi po tej vojni obdrži v svojih krempljih, moramo vedno in povsod delati na to, da se jim prekrizajo računi in da bo naše lepo Primorje priključeno novi svobodni in demokratični Jugoslaviji.

A. Š.

J. N. O.

Objave Primorskega odbora

Corrientes 3114, Es. Aires

ZA JUGOSLOVANSKE VOJNE VJETNIKE

Potom Primorskega odbora so darovali za naše vojne vjetnike sledeči:

S. B. \$ 10.—; Peter Rojc \$ 5.— in Stanislav Fon \$ 5.—

Rojaki in rojakinje! Vsi, ki vam je mogoče, pomagajte tem našim revežem! Pomagajmo kar največ našim vojnim vjetnikom!

Dr. LUIS RAZUMNEY

KIRURGIČNI ZOOZDRAVNIK

DIATERMIA — ELECTROCIRUJIA

Sprejema vse dni od 14 do 20 ure.

SEGUEOLA 1848 — U. T. 67-3961 — BUENOS AIRES

PERRAMUS
SUKNJO
OBLEKO
dobite na veliko izbiro iz
najfinejšega blaga.
CENE ZMERNE —
DELO PRVOVRSTNO

Krojačnica
LEOPOLD UŠAJ

GARMENDIA 4947
La Paternal Buenos Aires

PREVZEM GOSTILNISKE OBRTE

Naš vsem dobro znani rojak Franc Trešče je te dni prevzel že obstoječo gostilno na Avda. San Martín 6470, U. T. 50-5106.

Vsem rojakom priporočamo, da Treščeta posejajo.

STORKIJA NA OBISKU V MENDOZI

Štorklja je obiskala družino Bostjancić in obdarila Ivanko in Rudolfa z zdravim in čvrsto deklico - prvorojenko, kateri so dali ime Silvija Jolanda.

Čestitamo!

V BOLNIŠNICI

Rojak Likar Anton iz Otlice pri Colu se nahaja v bolnišnici Muñiz, sala 24, postelja 8.

Obiski so: v nedeljo in četrtek od 13—15 ure.

Prijatelji obiščite ga!

Cerkveni vestnik

15. avgusta: Marijino vnebovzetje, zapovedan praznik.

16. avgusta: Maša na Paternalu za Ido Mavec.

Pri sv. Roži ob 12 uri za Terezijo Leban.

23. avgusta: Na Avellanedi za starše Horvat.

Shod bratovščine rožnega venca bo na Avellanedi 16. avgusta, na Paternalu pa 23. avgusta popoldne.

Marijino Vnebovzetje 15. avgusta je prelep praznik, ki nas spominja na veliko resnico naše vere, da nas čaka šele po smrti prava sreča, katero zastoj človek išče na tem svetu. Veren kristjan, ki živi v tem upanju je miren in življenju tudi v času bridkosti in bo srečen v večnosti. Neverni pa ne morejo sreče ujeti tukaj, pa jo bodo zgubili tudi v večnosti.

20.—23. avgusta se vrši dekliški kongres, katerega se vdeležijo tudi slovenske mladenke, da hoste slišale kako besedo, ki Vam bo zanesljiv kažipot v srečo, katero si želite.

Janez Hladnik.

IZ ROSARIJA

SMRTNA KOSA

Po razmeroma kratkem bolehanju, zapustil nas je rojak Miha Ovetrežnik, doma iz Avčje vasi pri Kanalu, star šele 45 let.

Blagi pokojnik je bil pokopan v nedeljo 9. t. m. na pokopališču v Juan Ortizu, kjer je bil več let zaposlen v tovarni papirja "Celulosa Argentina".

Zapušča ženo Rozalijo z 9 letnim sinčkom Rihardom ter brate in sestre.

Naj bo pokojnemu Mihi večni mir, preostalim pa naše iskreno sožalje!

“Tri sestre”

V nedeljo 9. t. m. se je vršila prireditve “Slovenskega doma”, na kateri je bila poleg petja tudi igra “Tri sestre”.

Klaverno se je držalo vreme ta dan, posebno dopoldan. Pozneje se je sicer nekoliko zboljšalo, a je začelo ob času, ko ljudje največ odhajajo z doma ponovno deževati. To slabo vreme je mnogo zakrivilo, da ni bila udeležba taka, kot bi v lepšem vremenu gotovo bila. Kljub temu pa lahko rečemo, da je bila dvorana polna.

Sporod se je začel izvajati nekoliko pozneje kot je bilo napovedano. To pa je ob takem vremenu skoro opravičljivo.

Sporod se je začel s petjem, pri katerem je zapel mešan zbor “Vjetelega ptiča tožba” in “Nazaj v planinski raj”. Moški zbor pa je zapel “Zvečer”. Oba zbora sta prav dobro zapela. Sledila je igra.

Kar se tiče igranja, se mora priznati, da se je igro podalo skoro brez pogoške. Mnogi trdijo, da tako lepo podane igre že dolgo niso videli na nobenem naših odrov. In če se vzame še v poštev, da so bile vloge takorekoč šele zadnje dneve razdeljene in je bilo prav malo vaj, moramo reči, da so igralci “Slovenskega doma” res dobri igralci. Mnogo navzočih je bilo slišati, ki so rekli, da igrajo kakor poklicni igralci.

Preveč bi bilo, da bi se bavili z vsakim igralcem posebej. Vsi so se izkazali res izborni, tako v izgovorjavi, kakor v kretanju. Vsa čast jim in “Slovenski dom” je lahko ponosen na take igralce. Še celo Silvija Nanut, ki je bila prvič na odru in katere vloga ni bila ravno primer-na zanj, se je prav dobro izkazala, kar pač pomeni, da bo dobra igral-ka.

Igra je trajala dobro uro, nakar se je začel ples ter je upati, da so bili plesalci zadovoljni. Imeli so dovolj časa, da so se lahko do dobra navrteli.

Kakor povedano, je bila igra sijajno podana, žal, da je bila prekratka, kakor so se izrazili nekateri gledalci. In prav gotovo je morala igra občinstvu zelo ugajati, ko so se posamezne igralce pri odprtem odru aplaudirali.

Udeležba je bila kljub slabemu vremenu še dobra ter je prinesla nekaj čistega dohodka, od katerega bo polovica za naše vojne vjetnike.

Velika vseslovenska prireditve

UDRUŽENJE SLOVANOV V ARGENTINI bo priredilo v SOBO-TO 15. AVGUSTA 1942 ob 9 uri zvečer v “PARQUE ROMANO”, ulica LAFINUR 2951

Veliko slovansko prireditve

na kateri bodo sodelovala vsa slovanska društva in organizacije.

Ta prireditve bo druga te vrste. Enako je pred meseci priredil ta Vseslovenski odbor, in pri kateri so tudi sodelovale vse one naše orga-

KADAR ISČETE SLUŽBE obrnite se na rojakinjo

Berto Cernič

DORREGO 1583 — Gs. Aires
U. T. 54 - 3588

nizacije, katere se zavedajo slovanstva.

Pridite tedaj na to prireditve vsi, da bomo s svojo navzočnostjo pokazali našo moč, katero naciji in fašisti ne bodo nikdar strli.

Pozivljamo tedaj vse rojake in rojakinje, da se vdeležite te vseslovenske prireditve, katera bo v soboto 15. t. m. v “Parque Romano”!

Koncert

Jugoslovanska Narodna Odbrana bo priredila v ponedeljek 17. t. m. ob 9 uri zvečer VELIK KONCERT, na katerem bodo sodelovali naši umetniki:

ZINKA MILANOV, dramska sopranistinja,

LJERKO SPILER, violinist, in
PREDRAG MILANOV, bivši član zagrebaškega gledališča.

Po končanem sporedu bo ples.

Koncert se bo vršil v JUGOSLOVANSKEM DOMU na DOCK SUDU, ulica J. M. NUÑEZ 1751.

Čisti dobiček koncerta bo za naše vojne vjetnike, zato pa rojaki in rojakinje posetite koncert v čim večjem številu.

SREČKE SO PRODAJALE

Na zadnji prireditvi “Slovenskega doma” so prodajale srečke naslednja dekleta: Nanut Silvija, Nanut Lilijana, Vida Kjuder, Angela Lekner, Mlečnik Ivan in Helena Mihelj.

Največ jih je prodala Nanut Lilijana in sicer za \$ 33.20.

Vsem za njihov trud najlepša hvala!

Odbor “Slov. doma”.

SEJA

V torek 18. t. m. ob 8.30 zvečer se vrši seja odbora “Slovenskega doma”.

Tajnik.

Spomin na bazoviške žrtve

Primorski odbor se pripravlja, da letos še posebno dostojno počasti spomin naših bazoviških žrtve, ker so se tem pridružile še druge.

Komemoracija se bo vršila v nedeljo 6. septembra ob 5 uri v “Slovenskem domu”. Zapela bosta zbora “Slovenska doma” več priložnostnih pesmi, bodo tudi razni govori in deklamacije.

Razpostavljene bodo slike naših žrtve in kakor vedno okinčene s cvetjem ter vse obdano z žalnim trakom.

“Slovenski dom” in Primorski odbor bosta na ta način počastila spomin na vse naše žrtve in vabita vse zavedne rojake in rojakinje, da ta dan s svojo prisotnostjo na tej spominski prireditvi počaste vse mučenike našega naroda.

Slovenska babica

dipl. v Pragi in Bs. Airesu, z večletno prakso v praški porodnišnici ter v tuk. bolnici “Rawson”, se priporoča vsem Slovanom. Sprejema penzionistke iz mesta in z dežele v popolno oskrbo. Cene izredno nizke. Postrežba prvovrstna.

ANA CHRPOVA

ENTRE RIOS 621
U. T. 38, Mayo 8182

Prireditve “Slovenskega doma”

Druga večja prireditve se bo vršila v NEDELJO 18. OKTOBRA, tudi ob 4 uri popoldne in sicer v ARMENSKI DVORANI, ulica ACEVEDO 1353.

Prosimo vsa naša društva, da vzamejo to na znanje in ne prirede na te dni svojih zabav.

Pripomnimo, da “Slovenski dom” ne bo imel po 9. avgustu in cel september nobene samostojne prireditve, ker bodo v tem času imele prireditve druge organizacije, pri katerih bo tudi “Slovenski dom” sodeloval.

G. P. D. S.

V A B I

vse cenj. rojake in rojakinje na veliko

Mladinsko prireditve

23. AVGUSTA T. L.

katera se bo vršila dne v društvenih prostorih, ulica Simbrón 5148 (Villa Devoto).

S P O R E D :

- 1) Otvoritev: GODEA.
- 2) Pesem: “PO JEZERU”, izvajajo otroci.
- 3) Pesem: “KJE SO MOJE ROŽICE”, izvajajo otroci.
- 4) Deklamacija: “NASA ZEM-LJA”, Rožica Kosič.
- 5) Prizor: “BEGUNCEK”, izvajajo Duško Bajt.
- 6) Solospev: “SIROTA”, izvajajo Olga Frančeskin.
- 7) Deklamacija: “DESPEDIDA DE ESCUELA”, R. Živec.
- 8) Veseloliga v ehem dejanju:

“Luknja v namiznem prtu”

(Izvajajo otroci).

Po končanem sporedu PROSTA ZABAVA, BOGAT SREČOLOV in PLES.

Vljudno vabi

Odbor G.P.D.S.

ROJAKI: Vzemite na znanje, da dramski odsek G.P.D.S. bo v kratkem vpriporil dramsko sliko v treh dejanjih “MATI” pod vodstvom učiteljice gospe Emilije Bajt.

IZ ROSARIA

PROSLAVA 12 LETNICE

“TRIGLAVA”

Slov. D. D. “Triglav”, vabi vse cenjene rojake na skupno kosilo, katero se bo vršilo v čast ustanoviteljem in članom društva, v proslavo dvanajste obletnice ustanovitve “Triglava”, v nedeljo, dne 23. avgusta 1942, v društvenih prostorih Gral. Mitre 3924.

Skupno kosilo ob 12 uri, po kosilu igra in ples.

Rojaki izseljenci! Držimo se našega skupnega socialnega razvoja. V svetovnem pogledu bodimo na strani tistih, ki resnično kaj dobre- ga napravijo za ljudstvo.

Z ozirom na današnje težke čase, ki jih preživljajo naši v domovini, zahtevajo in je nas vseh dolžnost, da kaj pomagamo k osvoboditvi našega naroda. Uverjeni smo, da se udeležite te skromne ali značajne proslave.

F. Mezgec, tajnik

Tomaževa kopriiva

Med deli ruskega pisatelja Andrejeva je tudi zgodba o svojevrstnem človeku, ki je v veseli družbi — najbrž omamljen od pijače — rekel, da se mu dopadejo črne, zamorke. Na vprašanje začudenih tovarišev je pojasnil, da mu črne ugajajo zato, ker je v njih nekaj eksotičnega. Ni si bil popolnoma na jasnem, kaj ta beseda pomeni, toliko je pa že vedel, da predstavlja nekaj nedomačega, neruskega. Za njegova eksotična nagnjenja so izvedeli njegovi predstojniki. Da bi mu spravili iz glave takšne nespametne misli, so ga seznanili s svojimi hčerkami, ki so bile prave ruske krasotice. Naš junak se je v eno teh krasotic zaljubil in, kar je glavno, tudi njej se je dopadel, toda skrival je to svojo ljubezen in na levo in desno izjavljaj, da mu ugajajo črne... Nekega dne je priromala v mesto varietetna družba, pri kateri je bilo zaposlenih tudi nekaj zamork. Hudo-mušni tovariši so ga seznanili z eno tebe žensko, pa ji je naš mož začel javno dvoriti, čeprav se mu je želedec obračal, ko je motril njene bele oči, ogromne mesnate ustnice, velike zobe in druge eksotične posebnosti njenega telesa. Da bi dokazal, kako se on ni varal v svojih mislih, je črni zamorki dvoril prav do konca, to se pravi: poročil se je z njo. In tu začena tragična stran te komične zgodbe. Eksotična od-vratnost njegove žene je na našega moža vplivala tako pogubno, da je čez nekaj časa zbolel na smrt. A še tik pred smrtjo je ponavljaj, da so mu črne ljubše nego domače ženske, bele Rusinje, čeprav je svojo ženo sovražil iz dna srca.

Ze vem, kaj si misli nestrpni čitatelj: Vse je lepo in prav, toda — kakšno zvezo ima ta Andrejeva zgodba s “Tomaževno kopriivo”?

Takoj si bomo na jasnem.

Na to zgodbo sem se spomnil, ko sem na buenosaireski “Njivi” naletel na kopriivo Tomaža Kodelje, katere botanično ime je “Sodbe se ogibljejo”. Kopriiva je polna zbadljive zlohotnosti napram Jugoslaviji, Slovenskemu listu in meni.

Glede Jugoslavije navaja “Njivi” sodelavec besede goriškega slovenskega izobraženca, ki je baje — in bogve v kakšnih okoliščinah — dejal svojim tovarišem z druge strani meje: Nikar se ne hvalite toliko s svojo Jugoslavijo in ne zabavljajte toliko čez Italijo! Če imamo v Italiji plemstvo, imate pa v Jugoslaviji koritarje!

Tomaž trdi, da je tistim slovenskim advokatom iz Jugoslavije, ko so to slišali, takoj zastala sapa. Če je to res, so bili to kaj čudni advokati in, na vsak način, niso prav nič poznali prilik in Italiji in še posebno v naših zaslužjenih krajih. Kje je bilo več koritarstva nego pri nas na Primorskem za časa obnovitvenih del, ko so baje bile izrečene besede, ki si jih je Tomaž tako skrbno zapomnil! In kje na svetu je več brezpotrebni, parasitnih služb nego v Italiji? Kaj je Tomaž že pozabil na številne zajedavce, ki so nam jih Italijani — z naslovi cavalliere, ragioniere, commissario, segretario itd. — vtikali v vsa županstva, v zadruge, poosjilnice in sploh povsod, kjer je bilo kaj denarja? Če so že ti gospodje v naših krajih, ki so bili bolj nižjega “plemstva”, imeli okrog sebe in redili na stroške našega ljudstva cele štabe miličnikov, vohunov in cele hareme žensk, kako je moralo biti v italijanski “višji družbi”, kamor niso videle naše oči!

Pa sem se vprašal, zakaj nekateri naši ljudje s takšno naslado zabavljajo ob vsaki priliki in nepriliki čez Jugoslavijo, kakor to dela Tomaž, ki nam — po vsem trpljenju, ki ga je naš narod prestal in ga še prestaja pod Italijo — razlaga, da je črna, eksotična, tuja, Italija bolj-ša od naše, domače, Jugoslavije? In sem se tedaj spomnil na tisto Andrejevo zgodbo. So pač ljudje, ki so ob kakšni priliki — najbrž omamljeni od naši državi sovražne propagan-de — začeli zabavljati čez Jugosla-vijo in to reč zmerom naprej gonijo. Tudi sedaj, ko se jim je črna fašistična Italija še bolj razgalila v vsej svoji odvratnosti, požigajoč sloven-ske vasi, moreč naše brate in sestre. Globoko v svojih dušah najbrž Ita-lijo sovražijo zaradi vsega gorja, ki nam ga je prizadejala, toda obnaša-jo se kakor tisti junak iz ruske zgodbe, ki se je poročil z zamorko.

Sicer pa moram povedati, da Tomažu ne zamerim preveč. On je ena sama glava. Prepričan je, da je vso modrost iz skled z veliko žlico po-jedel, pa v tem svojem prepričanju marsikatero napiše, ki ni dovolj pre-tehtana. Poznam ga po dveh pismih, ki ju je pred nemškim napadom na Rusijo poslal S. L. in ki sem jih imel v rokah kot član uredniškega odbora. V enem pismu je razlagal, da se je “gnili” Jugoslaviji prav zgodilo, v drugem pa je hvalil “pro-tikapitalistično vojno” totalitarskega tabora in očital Slovenskemu li-stu “da smrdi po librah sterlinah”. Odgovor na njegova modrovanja mu je dal sam “firer”, ki je par dni kasneje ukazal napasti Rusijo in s tem izpodbil vse Tomaževe totali-tarsko-protikapitalistične teorije.

Tomažu, kot rečeno, ne morem prehudo zameriti, pač pa se mora vsakemu človeku čudno zdeti, da so njegovo kopriivo tako radi spre-jeli na svojo Njivico ljudje pri tisti organizaciji, ki se danes ponosno imenuje “Zveza jugoslovanskih dru-štev v Argentini”. Res je, da so v uredniškem štabu Njive tudi taki, ki so že marsikatero napisali proti Jugoslaviji, vendar pa smo po nji-hovih zatrdilih morali misliti, da so po 22. juniju 1941 postali navdušeni Jugoslavoani. Čemu torej s Tomaže-vim peresom zbadajo Jugoslavijo in ji za zgled nekoruptivnosti postav-ljajo — Italijo?

Kar se Slovenskega lista tiče, ni Tomaž edini mož, ki je poklican, da o njem sodi. In gotovo bi se bil Slo-venski list temeljito pomotil, če bi bil sledil nauke, ki mu jih je Tomaž tako učeno dajal.

Končno pa še dve besedi o mojem koristarstvu, ki mi ga Tomaž očita. Možje, ki orjejo Njivo in ki so To-maževno kopriivo s takšno naslado presadili vanjo, prav dobro vedo, da živim jaz že več kot trideset let od svojega obličja in žage ter da nisem nikoli zajemal iz korita nobene usta-nove, ne zasebne ne javne — in tudi delavske ne!

Naj prijazni čitatelj ne zameri to osebnost oneganje, ki ni ne moja ne Slovenskega lista navada. Včasih pa je morda kakšna izjema tudi v tem pogledu potrebna.

I. P.

Slovenski stavbenik

za načrte, betonske preračune in Firmo,

obrnite se do tehničnega konstruktorja

FRANCA KLANJSEK

Av. Francisco BEIRO 5329-31
Villa Devoto U. T. 50 - 0277

POZOR!

TRGOVINA ČEVLJEV BELTRAM

Vas domače postreže.

Če hočete biti elegantno in dobro obuti, posetite to trgovino, imeli boste na razpolago veliko izbero vsakovrstnih čevljev, copat za delo, šport in izlete. — Pridite, pa se boste prepričali! Se priporoča

Albert Beltram

DONATO ALVAREZ 2288 — BUENOS AIRES

AKO HOČETE BITI ZDRAVLJENI OD ODGOVORNEGA ZDRAVNIKA zatecite se k

Dr. A. GODEL

Sprejema se od 9 do 12 in od 15 od 21 ure.
GOVORI SE SLOVENSKO
BARTOLOME MITRE 1676

KLINIKA ZA VSE BOLEZNI

Za venerične bolezni, spolne bolezni, bolezni krvi, splošno slabost. razpolaga klinika s posebnim konzultorijem, kateri se nahaja pod vodstvom poznane specialista za navedene bolezni

Dr. A. AZAGUIRRE.

Imamo zdravnike specialiste za bolezni na pljučah, obistih, jetrah, želodcu, živčevju, glavobol in revma izem.

Ženske bolezni.

Analizacije krvi, vode itd. so izvršene po Profesorju Narodne Univerze v Buenos Airesu Dr. I. Raffo.

RAYOS X, DIATERMIA in ELEKTRIČNO ZDRAVLJENJE.

Zdravniški pregled \$ 3.—

Sprejemamo: od 9—12; pop. od 15—21. — Ob nedeljah in praznikih od 9—12.

GOVORI SE SLOVENSKI

SUIPACHA 28

(1 kvadro od Av. de Mayo v višini 900)

PRVOVRSTNA KROJAČNICA

“LA ESTRELLA”

ZA JESENSKE IN

ZIMSKE OBLEKE

V ZALOGI VELIKA IZBIRA

BLAGA ZNAMKE SUPERLAN

Stanislav Maurič

TRELLES 2642 — Buenos Aires

U. T. 59 - 1232

SLOVENSKI LIST

List izdajata: "SLOVENSKI DOM" in KONSORCIJ

Šolstvo pod Marijo Terezijo - Ustanovitve ljudske šole

(Nadaljevanje)

Kako pa je bilo z nižjimi šolami po reformacijski dobi?

Večkrat je slišati trditev, da pri nas ni bilo nikakih nižjih šol pred dobo Marije Terezije. Vendar ni povsem res tako. Že veliko število dijakov, ki so obiskovali srednje šole priča, da so morale biti po deželi nižje učilnice, kjer so pripravljali učence za višji pouk. Bile so to takojmenovane "nemške šole", kjer so poučevali predvsem v nemškem jeziku in jih tako ločiti od "latinskih šol", kjer se je mladina pripravljala za višje poklice. V Ljubljani je n. pr. stara šenklaška šola prestala tudi burno dobo luteranstva, čeprav proti koncu 16. stoletja je bil vedno manjši obisk učencev. Ko so jezuiti v Ljubljani otvorili svoj kolegij, so poskrbeli tudi za začetno šolo, kjer so pustili pouk svetnemu učitelju, ki je čez nekaj

let poučeval že do 60 ali 70 učencev. Tudi šenklaška se je dalje vzdrževala predvsem kot izobraževališče cerkvenih pevcev. Leta 1608. so na jezuitski šoli nastavili dva učitelja, pouk deklic pa so poverili učiteljici, ki je imela svojo šolo na Starem trgu. Od l. 1621., ko so opustili jezuiti svojo šolo, je nastavljal učitelje mestni magistrat, oziroma jim dajal dovoljenje poučevati na zasebnih šolah, a potrditi jih je moral ljubljanski knezoškof, katerega mu so morali izpričati svojo pravovernost in izpolnjevanje verskih dolžnosti. V tem "nemških šolah" in tudi zasebnih so poučevali čitanje, pisanje, računanje in katekizem. Učni načrt za šenklaško šolo iz l. 1679. nam priča, da je tudi sloveščina imela svoje skromno mesto. Po večernicah je moral namreč učitelj narekovati otrokom kratke razumljive stavke v "ljudskem" t. j. slovenskem jeziku (in vulgi sermone), da so se učili po narekovanju pisati. Seveda so morale biti tudi vaje v čitanju, ker so se učili šolarji v prvih letih katekizma v slovenskem jeziku. Pozneje so tudi deklice zahajale v deške šole in obratno v deklisko šolo na Starem trgu so obiskovali tudi dečki. Tako so

bile proti koncu 17. stoletja v Ljubljani 3 redne šole in nekaj zasebnih. L. 1703. so prišle v Ljubljano uršulinke ter otvorile vnanjo in notranjo deklisko šolo, ki sta se kmalu razširili v tri razrede, kjer so se deklice učile poleg predpisanih učnih predmetov tudi ročnih del.

Izven Ljubljane so bile šole še po nekaterih mestih in krajih, kjer je v neme kakšnega župnika poskrbelo za šolski pouk.

V Kranju je bil v začetku 17. stoletja Juri Krt pevovodja in učitelj na župni šoli. Leta 1759. sta bila v Kranju dva učitelja, izmed katerih je bil eden za podučitelja (Unterschulmeister). V Škofji Loki se šola in učitelj večkrat imenujeta čeprav ni ohranjeno nobeno ime. Kamnik je imel svojo šolo že v 13. stoletju.

Zelo je povzdignil kamniško župnik M. L. baron Rasp od l. 1699. Kupil je neko zasebno hišo in jo priredil za šolo. Poleg organista je tudi sam poučeval s svojimi duhovnimi pomočniki, katerih je bilo 6-8. V šoli so se učili dečki in deklice poleg čitanja, pisanja, računstva in drugih predmetov tudi umnega gospodarstva. Bolj nadarjene učence so poučevali tudi v latinščini in glasbi in jih pošiljali v nadaljevalne študije v Ljubljano. Mnogo Ras-

povih učencev je bilo duhovnikov in redovnikov, drugi so postali orglavei in učitelji pri župnih cerkvah. Rasp si je pridobil za Kamnik mnogo zaslug.

Iz Raspeve šole je izšel tudi vneti pospeševatelj ljudske omike Frančišek Paglavc, župnik v Spodnjem Tuhinju (1705-1759) in slovenski pisatelj. V svojem župnišču je priredil šolo, kjer je poučeval s svojim kaplanom. Da so mogli tudi iz oddaljenih krajev učenci obiskovati njegovo učilnico je sprejel nekaj dečkov k sebi na stanovanje, nekaj jih je imel kaplan nekaj jih je stanovalo po zasebnih hišah. Paglavc je pošiljal svoje starejše gojenice tudi po vaseh, kjer so poučevali tudi druge v čitanju in pisanju. Vzgojil je tako več potovalnih učiteljev, ki so se razkropili daleč na okoli. Tretji v vrsti pospeševatelj ljudske prosvete v kamniškem okraju je bil Peter Pavel Glavar, ki je sezidal v Komendi lepo novo šolo in pozval iz Kamnika za učitelja znanega glasbenika Jakoba Zupana. Šola in učitelja je vzdrževal na svoje stroške. Poleg učnih predmetov in petja so se dečki v tej šoli učili tudi umnega kmetijstva.

Ni dvoma, da so vsi trije omenjeni možje v kamniškem okraju in tudi drugod zelo budili zanimanje za slovensko čitanje. O Paglavčevi šoli si ne moremo misliti drugače, kakor da je bila popolnoma slovenska. Enako je Paglavc gojil veselje za slovenski jezik tudi s svojimi spisi.

(Nadaljevanje)

VELIKI ZAVOD "RAMOS MEJIA"

MODERNI PROTIVENERIČEN PRIPOMOČEK

ELENORAGIA aguda, napačno zdravljenje
Naš način zdravljenja popoln in brez bolečin
KRI, LUES IN KOŽA: Lišaj, Izpadanje las
Ženske, PLJUCNE, SRČNE.
SPOLNA SLABOST: se opomore po načinu Prof. Fürbringerja.
REUMATIZEM že zastarel
ZELODEC: Kislina, Napetje in Rana
HEMOROIDE IN POVPAPNENJE ŽIL brez operacije
GRLO, NOS IN UŠESA: Divje meso, Vnetje in oglušnost
POPOLNO OZDRAVLJENJE \$ 30.- — **PLAČEVANJE PO \$ 5.-**
ANALIZE BREZPLAČNO. — Naša priznana Klinika z 20 letnim delovanjem, je upravljalna po **SPOSOBNIH SPECIJALISTIH.**

GOVORI SE SLOVENSKO

Sprejema od 9 do 21 ure — ob nedeljah od 8 do 12 ure

RIVADAVIA 3070 (PLAZA ONCE)

SLOVENSKO STAVBENO PODJETJE

A. S. V. L.

A. STOKA & V. LOJK
T. KONSTRUKTORJA

Pisarna: LOPE DE VEGA No. 3136
Buenos Aires
Tel. 50-4300 Prv. 54-2756 Part.

Plane, Ekonomične betonske kalkule, Občinske tramitacije, Firma, Ob. Sanitarias itd. — Za zidanje, povečanje, in popravo hiš v mestu in deželi z takojšnjim in več časnim plačevanjem v komodnih mesečnih obrokih, manjših kot najemnina katero plačujete sedaj.

MATERIJALI IN DELO
PREVOZESTNO.

Plane in preračune brezplačno.

OBISČITE NASO PISARNO.

TRGOVINA JESTVIN "Bela Ljubljana"

IVAN MOČNIK

Sapaleri 2700 na Paternalu
U. T. 59 - 0467

KNEZ SEREBRJANI

ROMAN IZ ČASOV IVANA GROZNEGA

Nadaljevanje 15

16. Ugrabljenje.

Med obedom se je godilo okrog doma Morozova nekaj nenavadnega.

O mraku so se ob vrtnem plotu in nazadnje tudi na dvorišču pričeli pojavljati drug za drugim novi opričniki.

Ljudje Morozova se niso brigali zanje.

Ko se je znočilo, je bil dom Morozova od vseh strani obkrožen od opričnikov.

Konjar Vjazemskega je odšel iz obednice, kakor da gre napajati konje. Preden pa je prišel do konjskega hleva, se je ozrl na vse strani, stopil k vratom in čudno zažvižgal. Nekdo se je priplazil k njemu.

"Ali ste vsi tu?" je vprašal konjar.

"Vsi!" je odgovoril vprašani.

"Ali vas je mnogo?"

"Petdeset!"

"Dobro, čakajte na znamenje."

"Ali bo kmalu? Sili smo že čakanja."

"To je odvisno od kneza. A čuj, Homjak, knez je prepovedal podtakniti ogenj in ropati v domu."

"Prepovedal? Ali je on moj gospod ali kaj?"

"Danes je tvoj gospod, ker ti je Grigorij Lujkjanč ukazal, da ga danes slušaj."

"Slušal ga bom, slušal, a samo njega, ne pa Morozova. Pomagal bom knezu odpeljati bojarko, potem pa mi ne bo nihče več ukazoval."

"Pazi, Himjak, knez ne pozna šale!"

"Kako neumno govoriš!" je rekel Homjak in se zlobno smejal.

"Knez je knez, jaz sem pa jaz. Ako se hočem zabavati, kaj to koga briga?"

Isti čas, ko se je vršil ta pogovor pri vratih, je Morozov zapustil Serebrjanega in šel v Helenino spalnico.

Bojarka se ni legla. Kokošnika ni imela več na glavi. Debela napol razpletena kita ji je padala po belih ramah. Modere je imela na prsih odpet. Helena se je hotela sleči, a je povesila glavo in se zamislila.

Misli so ji blodile v preteklost. Spomnila se je prvega znanja s Serebrjanom, svojih nad, ubanosti, snubitve Morozova in prisege. Živo si je predstavljala, kako je šla pred svatbo, po običaju sirot, na Radunico (Praznik, ki po pomenu odgovarja našim Vsem svetnikom. Pade na prvi teden po veliki noči.) Na grob svoje matere, kako je postavila pod križ posodo rdečih prirohov, se v duhu poljubila z materjo ter jo prosila blagoslova za ljubezen in zvezo z Morozovim.

Takrat je verjela, da premaga svojo prvo ljubezen, verjela, da bo srečna z Morozovim. A sedaj... Helena se je spomnila poljubnega obreda in miraz jo je izpreletel. Bojar je vstopil neopažen in obstal na pragu. Njegov obraz je bil strog in žalosten. Nekaj časa je molče gledal Heleno. Bila je še tako mlada, tako neizkušena, tako nespretna v varanju, da se je Morozovu nehote zamislila.

"Helena!" je rekel, "zakaj si se razburila pri obredu?"

Helena je vztrepetala in uprla v moža pogled, poln strahu. Hotela mu je pasti k nogam in mu povedati resnico, a pomislila je, da morada Morozov doslej še ne sumničati Serebrjanega, in bala se je zvaliti nanj osveto svojega moža.

"Zakaj si se vznemirila?" je ponovil Morozov.

"Ni mi bilo dobro," je šepetaje odgovorila Helena.

"Tako, ni ti bilo dobro, a ne telesno, marveč duševno. Tvoja bolezen je duševna. Ti pogubiš svojo dušo, Helena!"

Bojarka se je tresla.

"Ko je prišel davi", je nadaljeval Morozov, "Vjazemski z opričniki v naš dom, sem čital sveto pismo. Ali veš, kaj pravi sveto pismo o nezvestih ženah?"

"Moj Bog!" je zastokala Helena.

"Čital sem", je nadaljeval Morozov, "o kazni za prešuštvo..."

"Moj Bog!" je prosila Helena.

"Bodi usmiljen, Družina Andrejič, usmili se me! Nisem tako kriva, kakor si misliš... Nisem te prevarala..."

Morozov je strašno naježil obrvi.

"Ne laži, Helena. Ne izgovarjaj se. Ne pomnožni greha z zvijačno besedo. Prevarala me nisi, ker je za prevaro treba vsaj kratke zvestobe, ti pa mi nisi bila nikdar zve-

sta..."

"Družina Andrejič, usmili se me!"

"Nikdar mi nisi bila zvesta! Ko so naju poročili, ko si lažnivo prisegala, križi poljubujoč, si ljubila drugega... Da, drugega si ljubila," je nadaljeval Morozov s povzdignjenim glasom.

"Moj Bog, moj Bog!" je šepetala Helena in si z rokami zakrila obraz.

"Dmitrijeva! Zakaj mi nisi povedala, da ga ljubiš?"

Helena je plakala in ni odgovorila besedice.

"Ko sem te videl v cerkvi, siroto brez varstva, tisti dan, ko so te hoteli siloma dati Vjazemskemu, takrat sem sklenil, da te rešim moža, za katerega ti nič ni bilo, zahteval pa sem od tebe prisego, da ne boš onečastila mojih sivih las. Zakaj si prisegala? Zakaj mi nisi vsega razodela? Z besedami si bila zame, s srcem in mislimi pa za drugega. Ko bi bil vedel za tvojo ljubezen, misliš, da bi te bil vzel? Skril bi te bil na kakem samotnem kraju daleč od Moskve ali pa bi te bil odpeljal v samostan; za ženo pa bi te ne bil vzel, sam Bog ve, da ne! Bolje bi bilo, da bi bila rekla svetu: z Bogom, nego da si vzela moža ne-ljubljenega. Zakaj nisi šla v samostan? Zakaj si se zavarovala z mojim imenom kakor s kamenitim zidom in se mi potem posmehovala s svojim ljubimcem? Misliš, da Morozov je slab, lahko ga prevarava!"

"Ne, moj gospod!" je zaihtela Helena in pokleknila pred moža; "nikdar nisem mislila tako! Niti na um mi ni prišlo! In on je bil tisti čas na Litvi..."

Pri besedi "on" so se Morozovu zaiskrile oči, a premaga se je in se bridko nasmehnil.

"Tako. Vidva se torej prej sploh nista poznala, temveč sta se seznanila šele sedaj, ko se je vrnil. Spoznala sta se ponoči na vrtu pri plotu, tisti večer, ko sem ga z ljubeznijo sprejel kakor sina. Povej mi, Helena: ali sta res mislila, da ne uganem vajinih nakan, da se dam preslepiti, da ne bom zmožen kaznovati verolomne žene in svojega sovražnika, njenega zapeljiveca? Ali je res ta golobradec mislil, da mu pojde gnusno dejanje od rok? Ali ni čital, kar je pisano v knjigi levitov: Ako človek prešuštuje z omoženo ženo, naj prešuštnik umre in ona ži-

njim?"

Helena je z grozo pogledala moža. V očeh ji je žarela hladna odločnost.

"Družina Andrejič!" je rekla prestrašeno, "kaj misliš storiti?"

Bojar je potegnil izza pasa dolg samokres.

"Kaj pa počneš?" je vzkliknila bojarka in se umaknila nazaj.

Morozov se je zasmejal.

"Ne boj se zase!" je rekel hladno, "tebe ne ubijem! Vzemi svečo in hodi pred mano!"

Pregledal je samokres in stopil k vratom. Helena se ni ganila z mesta. Morozov se je okrenil.

"Sveti mi!" je ponovil ukazujoč.

V tem hipu je na dvorišču nastal hrup. Nekaj glasov je govorilo vsevpriek. Služabniki Morozova so klicali drug drugega. Bojar je posluhnil. Hrup je postajal čedalje večji. Zdelo se mu je, da skuša več ljudi vdreti v kleti. Počil je strel.

Helena je mislila, da je Serebrjani ustreljen na ukaz Morozova. Gnev ji je povrnil sile.

"Bojar!" je vzkliknila in oči so se ji zaiskrile: "Mene, mene ubij! Samo jaz sem kriva!"

A Morozov se ni zmenil za njene besede. Nagnivši glavo, je poslušal in obliče mu je izražalo strmenje.

"Ubij mene!" je obupno prosila Helena; "nočem in ne morem ga varala, jaz sem se ti rogala! Ubij mene!"

Morozov je pogledal Heleno in kdor bi bil ta hip videl njegov obraz; ne bi mogel razsoditi, ali je prevladala žalost ali gnev v njegovem pogledu.

"Družina Andrejič!" se je oglašil glas spodaj. "Izdaja! Prevarni! Opričniki hočejo vdreti k tvoji ženi! Reši se, Družina Andrejič!"

To je bil glas Serebrjanega! Spoznavši ga, je Helena z nepopisnim veseljem planila k vratom. Morozov je odrinil ženo, zaklenil vrata z zapahom in jih podrpl z želeniz kaveljnom.

Na stopnicah so se zaslišali hitri koraki, potem rožljanje sabelj, kletvice, boj, glasen krik in padec.

Vrata so se stresla pod udarci.

"Bojar!" je zakričal Vjazemski; "odpri, sicer ti razdenem vso hišo na hlode."

"Ne verjamem, knez!" je dostojanstveno odgovoril Morozov. "Te ga še ni bilo videti na Ruškem, da bi gost onečastil gospodarja, da bi

siloma vdrl v spalnico njegove žene. Opojna je bila moja medica, opojila ti je glavo, knez, idi in se prespi. Jutri bo vse pozabljeno. Samo tega ne pozabim, da si moj gost."

"Odpri!" je ponavljal knez, navalujoč na vrata.

"Afanazij Ivanovič! Pomisli, kdo si. Spomni se, da nisi razbojnik, marveč da si knez in bojar!"

"Jaz sem opričnik! Slišiš, bojar, opričnik sem! Nobene časti nimam. Všeč mi je tvoja žena, slišiš, bojar! Ne bojim se še tako grdega dejanja, vso Moskvo požgem, samo da dobim Heleno!"

Naeukrat se je soba žarko razsvetlila. Morozov je videl skozi okno, da gori poslopje za služinčad. Ta hip so po vratih zagrmeli novi udarci, da so se s treskom podrla, in na pragu se je pojavil Vjazemski, razžarjen o dpožara in s prelomljenimi sabljo v roki.

Njegova bela atlasasta obleka je bila raztrgana; kri je tekla po njej. Vse je kazalo, da ni prišel brez boja do sobe.

Morozov je ustrelil na Vjazemskega, skoro lice v lice. A starčeva roka je zgrešila in kroglja se je zarila v podboj. Vjazemski je planil na Morozova.

Borba med njima ni trajala dolgo.

Radi silnega udara s sabeljnim držajem je Morozov padel vznak. Vjazemski je skočil k bojarki; toda komaj da so se njegove okrvavljene roke dotaknile njene obleke, je Helena obupno zakričala in omedlela. Knez ji je vzel v naročje in hitel z njo dol po stolbi; njeni razpuščeni lasje so pometali stopnice.

Pred vrati so čakali konji. Skočivši v sedlo, je zdirjal knez z omedlelo bojarko, za njim pa, z orožjem rožljanje, služabniki.

Groza je vladala v hiši Morozova. Plamen se je prijel vseh stavb. Domačini so kričali, padajoč pod udarci razbojnikov. Služabnice so jekovale bežale sem ter tja. Homjakovi drugovi so ropali po hiši, begali na dvorišče in metali dragocene posode, novce in bogate obleke na kup. Na dvorišču, nad kupom srebra in zlata, je stal Homjak v rdečem kaftanu. On je prevpil s svojim gromkim glasom: vrišč, krik in prasketanje ognja.

"Ej, to je veselo!" je kričal in si mel roke; "to vam je pir, da nikoli takega!"

(Nadaljevanje)